ատեն ինծի այնպէս կը թուէր որ կը կարդայ իր անգիր վիպագրութիւնը։

Իր պատմական և իր վիպագրական երկերուն մէջ, թէեւ ինքն ուզած է խօսող մը մնալ, ասով հանդերձ յայտնապէս կը տեսնուի իր գրական ընդունակութիւնը, լեզուն կը յայտնէ իր հայկաբանութեան հմտութիւնը։ Վէպերուն մէջ կը յայտնէ նաեւ նկարագրող ոճը։ Եւ ամէնէն աւելի ան՝ ունի մեծ յատկութիւն մը, պարզ գրելով վարպետ վիպասաններու պէս ընթերցող հրապուրելը։

Քերթուածներուն մէջ դարձեալ իր աչքին առջեւ ունեցած է ժողովուրդը, անոնց համար երգած է իր քերթուածները. հոն ցոյց տուած է իր ազգասիրութիւնը. բողոքած է անիրաւութեանց դէմ, ողբերգած է դաշոյններուն տակ զոհուիլը կախած հայ նահատակին ողբերգութիւնը։ Իր թատերագրութեանց մէջ արծարծած է ազգասիրութեան կրակը։

Սմբատ Բիւրատ մարեցաւ այն մտաւորական ջահերուն հետ, որոնք տարագրութեան ճամբուն վրայ տակաւին կը հաւատային թուրքին կեղծ բարեկամութեան։ Սմբատ Բիւրատ դահիճին սուրին տակ, տակաւին կը հաւատար որ ստորնութիւնը վեհանձնութեան փոխուելով՝ Արդարութիւնը պիտի յաղթէր։ Եւ արդարութիւնը կը յաղթուէր... ստորնութիւնը կը յաղթէր։

Հ. Ս. ԵՐԵՄԵԱՆ

❀ ❀

ՍՐՏԻՍ ՀԵՏ

Կեղծիք կայ այս աշխարհի մէջ,
Անվերջ զիրար կը հալածեն.
Սիրոյ ոչ մէկ հրայրք անչէջ
Ըսպասէ մարդ արարածէն։

Սիրտ իմ, ինչ որ ունէիր դուն՝
Տըւիր առանց տարակոյսի,
Արդ հալածուած, նոթի, անտուն,
Զո՛ւր կը բախես դռներն յոյսի։

Տիեզերքին մէջ՝ տիեզերք,
Կուրծքիս ներքեւ հրավա՛ռ արեւ,
Մըտքի պայքար ու սիրոյ վէրք՝
Սի՛րտ իմ, հանգչէ՛ այսուհետեւ։

Փափկանըկատ, ազնըւական
Ըզգացումնե՛ր ունէիր դուն,
Եւ ամէնուն տըւիր աժան,
Դուն՝ անտարբեր, անոնք՝ արթուն...։

Քեզ խաբեցին անգըթօրէն,
Բարութենէդ խըլեցին լոյս.
Մինչ դուն կեանքիդ գընով նորէն
Եղար խորան ու արշալոյս։

Ու սիրեցիր մաքուր սիրով,
Բայց մընացիր անարձագանգ.
Վարդն ու Եղիճ իրարու քով՝
Ձեն արծարծեր հըմայք ու կեանք։

Քեզ չըճանչցան. ու դուն եղար
Ջահն անըզգայ հոգիներու.
Ծիծեռնակի պէս դողահար
Մըղեցին քեզ բոյնէդ հեռու։

Հոգւով աղքատ արարածին
Ձըգըլացար ամէն բարիք,
Նըւիրումով մի՛շտ նորածին՝
Հիմակ չունիս սէր ու երդիք։

Գիշերուան մէջ կը թափառիս,
Կը հեկեկաս աստղերուն տակ.
Անապատին մէջ՝ ովասիս,
Ջորերո՛ւն մէջ վազող գետակ։

Դուրսը ցուրտ է, ու ամէն ինչ
Հովին լացով կը դողդողայ.
Ո՛չ Երկինք կայ քեզ համար ջինջ,
Ոչ ալ կայան երկրի վըրայ։

ՀՐԱՉ ՔԱՋԱՐՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԵՌԱԳԻՐ

Մագաղաթէ ոսկի մատեան մը սպիտակ
Ես կը բանամ հաւատքով
Դէմքըս լոյս է, հոգիս կանթեղ չողարձակ
Հին դարերու տեսիլքով։

Երկաթագիր տառերն հսկայ սեւ մոմեր
Կ'արտաբուրեն խունկ ու բոց,
Եւ անոնց մէջ Հայր Աստուած են նըկարեր
Լայն մօրուքով ոսկեզօծ։

Ծոցը պահուած ծաղիկի պէս անթառամ
Գոյներն են վառ ու խօսուն.
Կարծես բեկբեկ սափորին մէջ դեռ կը զգամ
Անոնց բուրեան սրբութիւնն։

Այնտեղ ժըպտուն կը պըսպըղան նըկարչին
Բիբերը Հայ՝ լայն ու թուխ,
Անոր հոգւոյն լուռ երկինքներն են խորին
Ցուզումներով սըրտաբուխ։

Նոր տեսիլներ հին սուրբերու մենաւոր
Զըւարթալոյս կը բացուին,
Միւռոնաբոյր գարուններու պէս աղուոր
Շողակաթի տաճարին։

Ամէն մէկ էջ բանաստեղծի մատեան մ'է,
Ամէն մէկ տող նոր յուզում.
Այնտեղ Աստուած իր մատներով գըրեր է
Հառաչ, աղօթք և խոկում։

Երբ առտուներն արշալոյսի պէս հըսկայ
Կողերն ոսկի կը բացուին,
Տաճարին մէջ լոյսի հեղեղ մը կու գայ
Հաւատացեալ ժամուորին։

Ո՜րքան հեշտիւ հոն կը հեծէ մեղեդին
Քահանային շըրթներուն,
Ո՜րքան մաքուր արցունքներով կը լեցուին
Սափորներն հայ սըրտերուն։

Հայու աղօթք գեղեցկութիւն հաւատքի
Ցիսուսի պէս մարմնացած,
Հայու տաճար լոյս յարութեան հանճարի
Աստուածօրէն վերացած։

Դեռ կը հընչեն կարծես աւեր վանքերուն
Մութ կամարներն երաժիշտ,
Թուղթին վըրայ դեռ վանականը խոկուն
Կը գըրոշմէ սէր ու վիշտ։

Թողէք որ ես նոր գարուններ տեսնեմ հոն
Մարգարէի հոգիով,
Թողէք որ ես դընեմ ճակատս վանքերուն
Մաշած չեմին տենչանքով։

Անոնք փառքի տաճարներն են հայ մըտքին
Մէջը տապան սըրբատուփ.
Հոն մեր հաւատքն, յոյսն և անցեալը կ'ապրին
Նոր գալիքով խռովածուփ։

Հ. ՎԱՀԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Զգոլոյ, 1931

ԽՈՐՀԷ

Հեղ մը խորհէ որ գիշեր մը լուռ ու պայծառ՝
Պիտի աստղեր չողան ճերմակ քարին վըրայ,
Ալծաթելով փորագըրուած տող մը թշուառ,
Ու տողը այդ անունըդ քու պիտի ըլլայ։

Խորհէ նաեւ թէ օրէ օր գիշերն այդ խոր
Կը մօտենայ. լաց ու աղերս են ընդունայն,
Եւ քու կեանքն ալ ամէն կեանքի պէս անցաւոր՝
Ժամանակի սրտի մէկ խուլ զարկն է միայն։

Ափ մը կորուստ և ափ մը շահ՝ յետոյ կոտտանք,
Եւ քիչ մըն ալ բարեխառնող ծիծաղ ու պար.
Քիչ մը տանջանք, քիչ մը յանցանք, քիչ մը պարծանք,
Ու մարմարի վըրայ գըրուած տող մը թշուառ...

ՎԱՀՐԱՄ ՍՕՖՆԱՆ

digitised by A.R.A.R.@